A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)
2007. február 27. *

A C-354/04. P. sz. ügyben,

a **Gestoras Pro Amnistía** (székhelye: Hernani [Spanyolország]),

Juan Mari Olano Olano (lakóhelye: Madrid [Spanyolország]),

Julen Zelarain Errasti (lakóhelye: Madrid [Spanyolország])

(képviseli őket: D. Rouget ügyvéd),

fellebbezőknek

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2004. augusztus 17-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Unió Tanácsa** (képviselik: E. Finnegan és M. Bauer, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

* Az eljárás nyelve: francia.

Spanyol Királyság (képviseli: az Abogacía del Estado),

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága

beavatkozók az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts és R. Schintgen tanácselnökök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, P. Lindh, J.-C. Bonichot (előadó) és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2006. október 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Fellebbezésükkel a Gestoras Pro Amnistía, valamint J. M. Olano Olano és J. Z. Zelarain Errasti az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának a T-333/02. sz.,

Gestoras Pro Amnistía és társai kontra Tanács ügyben 2004. június 7-én hozott végzésének (az EBHT-ban nem tették közzé; a továbbiakban: a megtámadott végzés) hatályon kívül helyezését kérik; e végzéssel az Elsőfokú Bíróság elutasította a Gestoras Pro Amnistíának a terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/931/KKBP tanácsi közös álláspont (HL L 344., 93. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 217. o.) 1. cikke, a 2001/931/KKBP tanácsi közös álláspont naprakésszé tételéről szóló, 2002. május 2-i 2002/340/KKBP tanácsi közös álláspont (HL L 116., 75. o.) 1. cikke, valamint a 2001/931/KKBP közös álláspont naprakésszé tételéről és a 2002/340/KKBP közös álláspont hatályon kívül helyezéséről szóló, 2002. június 17-i 2002/462/KKBP tanácsi közös álláspont (HL L 160., 32. o.) 1. cikke szerinti személyek, csoportok és szervezetek listájára való felvétele következtében a felperesek oldalán állítólagosan bekövetkezett anyagi károk megtérítése végett benyújtott kártérítési keresetet.

A jogvita előzményei

2 A jogvita előzményeit a megtámadott végzés 1–11. pontja a következőképpen ismertette:

„1 Az iratokból kitűnik, hogy a Gestoras Pro Amnistía olyan szervezet, amelynek célja Baszkföldön az emberi jogok és különösen a politikai foglyok és politikai menekültek jogainak védelme. A felperesek szerint ez a szervezet 1976-ban jött létre Hernani (Spanyolország) székhellyel. A szervezet szóvivőinek J. M. Olano Olanót és J. Z. Zelarain Errastit jelölték ki. E tekintetben semmiféle hivatalos okmányt nem szolgáltattak.

2 Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 2001. szeptember 28-án elfogadta az 1373 (2001) számú határozatát, amelyben különösen arról határozott, hogy az államok a terrorcselekmények finanszírozásával és támogatásával kapcsolatos

nyomozás és büntetőeljárás során a legnagyobb támogatást nyújtják egymásnak, ideértve az eljárás szempontjából szükséges és rendelkezésükre álló bizonyítékok megszerzését is.

3 A madridi (Spanyolország) székhelyű Audiencia Nacional 5. sz. központi vizsgálóbírója – 2001. november 2-i és 19-i végzésében – a Gestoras Pro Amnistía feltételezett vezetőinek, köztük két szóvivőjének bebörtönzését rendelte el és a Gestoras Pro Amnistía tevékenységét jogellenesnek mondta ki azon indokból, hogy ez a szervezet a baszk szeparatista szervezet, az ETA szerves részét képezi. A Gestoras Pro Amnistía fellebbezett e határozat ellen.

4 Tekintettel arra, hogy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 1373 (2001) számú határozatának végrehajtása közösségi [és tagállami] fellépést tesz szükségessé, a[z Európai Unió] Tanács[a] 2001. december 27-én elfogadta a [...] 2001/931 közös álláspontot [...]. Ezt a közös álláspontot az EU-Szerződésnek »A közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó rendelkezések« (KKBP) címet viselő V. címébe tartozó EU 15. cikk, valamint az EU-Szerződésnek »A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre vonatkozó rendelkezések« címet viselő [...] VI. címébe tartozó EU 34. cikk alapján fogadták el.

5 A 2001/931 közös álláspont 1. cikke és 4. cikke kimondja:

»*1. cikk*

(1) A következő cikkek rendelkezéseivel összhangban ezt a közös álláspontot kell alkalmazni a terrorcselekményekben részt vevő és a mellékletben felsorolt személyekre, csoportokra és szervezetekre.

[...]

(6) A mellékletben található listában szereplő személyek és szervezetek nevét rendszeresen és legalább hat hónaponként felül kell vizsgálni annak érdekében, hogy biztosítva legyen a listában való fenntartásuk megalapozottsága.«

»*4. cikk*

A tagállamok, az [EU-S]zerződés VI. címe keretén belül a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés útján, a lehető legnagyobb mértékű támogatást nyújtják egymásnak a terrorcselekmények megelőzése és leküzdése terén. Ennek érdekében – hatóságaik által a mellékletben felsorolt bármely személyekkel, csoportokkal és szervezetekkel kapcsolatosan lefolytatott vizsgálatok és eljárások során – kérelemre teljes mértékben élnek biztosított hatáskörükkel, az Európai Unió jogi aktusainak, valamint a tagállamokra nézve kötelező egyéb nemzetközi megállapodásoknak, intézkedéseknek és egyezményeknek megfelelően.«

6 A 2001/931 közös álláspont melléklete, a »csoportok és szervezetek«-nek szentelt 2. pontjában megjelöli:

»*— Euskadi Ta Askatasuna/Tierra Vasca y Libertad/Baszk Haza és Szabadság (ETA)

(A következő szervezetek az ETA terroristacsoport részei: K.a.s., Xaki; Ekin, Jarrai-Haika-Segi, Gestoras pro-amnistía).«

7 Az e melléklethez kapcsolódó lábjegyzet megjelöli, hogy »[a] *-gal jelölt személyekre kizárólag a 4. cikk vonatkozik«.

8 A Tanács 2001. december 27-én továbbá elfogadta a terrorizmus leküzdésével kapcsolatos 2001/930/KKBP közös álláspontot (HL L 344., 90. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 213. o.), a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendeletet (HL L 344., 70. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 207. o.), valamint a 2580/2001 rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében előírt listát elfogadó 2001/927/EK határozatot (HL L 344., 83. o.). Ezen dokumentumok egyike sem tesz említést a felperesekről.

9 A 2001/931 közös álláspont és a 2580/2001 rendelet elfogadása során született jegyzőkönyv mellékletében foglalt [2001. december 18-i] tanácsi nyilatkozat (a továbbiakban: a Tanács kártérítési igényjogosultságra vonatkozó nyilatkozata) értelmében:

»A Tanács a [2001/931] közös álláspont 1. cikkének (6) bekezdésére tekintettel kimondja, hogy az említett személyeket, csoportokat vagy szervezeteket érintő bárminemű tévedés alapot szolgáltat a károsult kártérítési igényjogosultságának bíróság előtti érvényesítéséhez.« [nem hivatalos fordítás]

10 Az Emberi Jogok Európai Bírósága 2002. május 23-i határozatában – mint elfogadhatatlant – elutasította a felperesnek a 15 tagállam ellen benyújtott, a 2001/931 közös állásponttal kapcsolatos keresetét azon indokból, hogy a kereset tárgyát képező helyzet nem biztosítja számukra az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló [1950. november 4-én Rómában aláírt] európai egyezmény [a továbbiakban: EJEE] megsértéséből fakadó áldozati minőséget [Ítéletek és Határozatok Tára 2002-V].

11 A Tanács 2002. május 2-án, illetve június 17-én – az EU 15. cikk és az EU 34. cikk értelmében – elfogadta a 2001/931 közös álláspont naprakésszé tételét szolgáló 2002/340/KKBP és 2002/462/KKBP közös álláspontot (HL L 116., 75. o. és HL L 160., 32. o.). Az e két közös állásponthoz csatolt mellékletek a 2001/931 közös álláspontban található módon tartalmazzák a Gestoras Pro Amnistía nevet."

3 A jogvita előzményei ezen ismertetésének kiegészítéseképpen ki kell emelni, hogy a 2001/931 közös álláspont 1. cikke (4) bekezdése első albekezdésének értelmében:

„A [terrorcselekményekben részt vevő személyek, csoportok és szervezetek mellékletben található listáját] az idevágó ügyiratok pontos információi, illetve anyagai alapján kell összeállítani, amelyek értelmében az illetékes hatóság határozatot hozott [ezen] [...] személyekről, csoportokról és szervezetekről, függetlenül attól, hogy a határozat terrorcselekményre irányuló nyomozás vagy vádemelés megindítására, komoly és hitelt érdemlő bizonyítékok vagy jelek alapján ilyen cselekmény elkövetésének kísérletére, abban való részvételre vagy annak elősegítésére vagy ilyen bűntettek miatt kiszabott ítéletekre vonatkozik-e. [...]"

4 A Gestoras Pro Amnistía a Tanácstól az azon dokumentumokhoz való hozzáférést kérte, amelyek alapján a Tanács felvette őt a 2001/931 közös állásponthoz mellékelt listára. 2002. március 27-i levelével a Tanács főtitkára egy sor, e közös álláspontra vonatkozó dokumentumot közölt a Gestoras Pro Amnistíával. Az egyesület – mivel úgy ítélte meg, hogy ezek őt sem pontosan, sem személyében nem érintik – újabb kérelmet nyújtott be a Tanácshoz, amelyet ez utóbbi 2002. május 21-i levelében azzal az indokkal utasított el, hogy az említett lista összeállításához szükséges információkat – a vizsgálatot és a határozathozatalt követően – visszaadták az érintett nemzeti küldöttségeknek.

Az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott kereset és a megtámadott végzés

5 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. október 31-én benyújtott keresetlevéllel a felperesek kérték, hogy:

– az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Tanácsot, hogy egyrészt fizessen 1 000 000 eurót a Gestoras Pro Amnistía részére, másrészt fejenként 100 000 eurót J. M. Olano Olano és J. Z. Zelarain Errasti részére, a Gestoras Pro Amnistíának a 2001/931, a 2002/340 és a 2002/462 közös álláspont 1. cikke szerinti személyek, csoportok és szervezetek listájára való felvétele következtében állítólagosan bekövetkezett anyagi károk megtérítéseként;

– ezen összegeket évi 4,5%-os késedelmi kamat terhelje az Elsőfokú Bíróság határozatának időpontja és a tényleges kifizetés között, és

– az Elsőfokú Bíróság a Tanácsot kötelezze a költségek viselésére.

6 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. február 12-én benyújtott külön beadványban a Tanács az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 114. cikkére hivatkozva elfogadhatatlansági kifogást emelt, és kérte, hogy az Elsőfokú Bíróság nyilvánítsa a keresetet nyilvánvalóan elfogadhatatlannak, és a „felperest" kötelezze a költségek viselésére.

7 Az Elsőfokú Bíróság második tanácsának elnöke 2003. június 5-én meghozott végzésével megengedte a Tanács kérelmét támogató Spanyol Királyság, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának beavatkozását. Csak a Spanyol Királyság nyújtott be az elfogadhatatlansági kifogással kapcsolatos észrevételeket.

8 A felperesek az elfogadhatatlansági kifogásra vonatkozó észrevételeikben azt kérték az Elsőfokú Bíróságtól, hogy:

– állapítsa meg a kártérítési kereset elfogadhatóságát;

– másodlagosan: állapítsa meg, hogy a Tanács megsértette a közösségi jog általános elveit, és

– mindenképpen a Tanácsot kötelezze a költségek viselésére.

9 Az Elsőfokú Bíróság az eljárási szabályzata 111. cikkének alkalmazásával hozott, megtámadott végzésével a szóbeli szakasz megnyitása nélkül elutasította a keresetet.

10 Az Elsőfokú Bíróság először is úgy ítélte meg, hogy az Európai Unió jogrendszerében nyilvánvalóan nem rendelkezik hatáskörrel a felperesek kártérítési keresetének elbírálására.

11 E következtetés levonásához az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a felperesekre csak a 2001/931 közös álláspont 4. cikke vonatkozott, amelynek értelmében a tagállamok az EU-Szerződés VI. címe szerinti, a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében a lehető legnagyobb mértékű támogatást nyújtják egymásnak, és következésképpen az állítólagos kárt okozó jogi aktusok egyetlen megfelelő jogalapja az EU 34. cikk. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az EU 46. cikkben említett EU 35. cikk (1), (6) és (7) bekezdése szerinti egyedüli jogorvoslati lehetőségek az előzetes döntéshozatalra utalás, a

megsemmisítés iránti kereset és a tagállamok közötti vita eldöntése. Következésképpen az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az EU-Szerződés VI. címének keretében semmiféle kártérítési jogorvoslati lehetőség nem szerepel.

12 Másodsorban az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy annyiban mégis rendelkezik hatáskörrel a kereset elbírálására, amennyiben a kereset a Közösség hatásköreinek megsértésén alapul.

13 Az Elsőfokú Bíróság ugyanis emlékeztetett arra, hogy a közösségi bíróság hatáskörrel rendelkezik annak vizsgálatára, hogy az EU-Szerződés keretében elfogadott jogi aktus nem érinti-e a Közösség hatásköreit. Így a megtámadott végzés 41–47. pontjában megvizsgálta, hogy a Tanács a jogi aktusok elfogadásával nem bitorolta-e jogtalanul a Közösség hatásköreit.

14 Mindazonáltal az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperesek semmiféle, az EK-Szerződésben található olyan jogalapot nem jelöltek meg, amelyet figyelmen kívül hagytak volna. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Tanács helyesen járt el, amikor a szóban forgó jogi aktusokat az EU-Szerződés VI. címe alapján fogadta el, és ezért a keresetet, amennyiben a Közösség hatásköreinek figyelmen kívül hagyásán alapul, mint nyilvánvalóan megalapozatlant el kell utasítani.

A feleknek a Bíróság elé terjesztett kérelmei

15 A fellebbezők azt kérik, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést;

– maga döntsön a keresetről, és adjon helyt a felperesek által az Elsőfokú Bíróság elé terjesztett kérelmeknek, és

– a Tanácsot kötelezze a költségek viselésére.

16 A Tanács azt kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a fellebbezést, mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant;

– másodlagosan: utasítsa el a fellebbezést, mint megalapozatlant;

– adott esetben utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bírósághoz, és

– a fellebbezőket kötelezze a költségek viselésére.

17 A Spanyol Királyság ugyanazokat a kérelmeket terjesztette elő, mint a Tanács.

A fellebbezésről

A fellebbezés elfogadhatóságáról

A felek érvei

18 A Tanács és a Spanyol Királyság úgy érvel, hogy a fellebbezők által kifejtett érvek lényegében azonosak az első fokon már ismertetett érvekkel, és nem jelölik meg

kifejezetten a megtámadott végzésbeli téves jogalkalmazást. Ezért a fellebbezést – mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant – el kell utasítani.

A Bíróság álláspontja

– A fellebbezés azon részét illetően, amely annyiban irányul a megtámadott végzés ellen, amennyiben az elutasítja az arra alapított jogalapot, hogy a Tanács a Közösség hatásköreit bitorolta

19 A felperesek azt állították az Elsőfokú Bíróság előtt, hogy a Tanács a 2002/340 és a 2002/462 közös állásponttal megerősített 2001/931 közös álláspont elfogadásával szándékosan bitorolta a Közösség hatásköreit, azzal a céllal, hogy megfossza az e közös állásponttal érintett személyeket a hatékony jogorvoslathoz való jogtól.

20 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzéssel kizárólag annyiban ismerte el hatáskörét a felperesek által benyújtott kereset elbírálására, amennyiben az a Közösség hatáskörének figyelmen kívül hagyásán alapul, és utalt különösen a C-170/96. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1998. május 12-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-2763. o.) 17. pontjára. Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 45. és 46. pontjában úgy ítélte meg, hogy az EU 34. cikk a megfelelő jogalap a 2001/931 közös álláspont 4. cikkének elfogadásához, és hogy a felperesek semmiféle, az EK-Szerződésben található olyan jogalapot nem jelöltek meg, amelyet az Elsőfokú Bíróság figyelmen kívül hagyott.

21 A Bíróság előtti fellebbezésükben a fellebbezők annak megerősítésére szorítkoznak, hogy a Tanács kizárólag azzal a céllal fogadta el a fent hivatkozott közös álláspontokat az EU 34. cikk alapján, hogy megfossza őket a jogorvoslathoz való jogtól. A fellebbezők ugyanakkor semmilyen érvet nem hoznak fel ezen álláspont alátámasztására.

22 Márpedig az EK 225. cikkből, a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből és a Bíróság eljárási szabályzata 112. cikke 1. §-ának c) pontjából az következik, hogy a fellebbezésben pontosan meg kell jelölni azon ítélet vagy végzés vitatott pontjait, amelynek hatályon kívül helyezését kérik, valamint a kérelmet konkrétan alátámasztó jogi érveket (lásd különösen a C-352/98. P. sz., Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5291. o.] 34. pontját, a C-248/99. P. sz., Franciaország kontra Monsanto és Bizottság ügyben 2002. január 8-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-1. o.] 68. pontját, valamint a C-488/01. P. sz., Martinez kontra Parlament ügyben 2003. november 11-én hozott végzés [EBHT 2003., I-13355. o.] 40. pontját).

23 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy – amint azt a Tanács és a Spanyol Királyság állítja – a fellebbezés nem jelöli meg, hogy miért tartja a fellebbező tévesnek azt a jogi indokolást, amelyre az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 45. és 46. pontjában támaszkodott. A fellebbezés ezért és ennyiben elfogadhatatlan.

– A fellebbezés azon részét illetően, amely annyiban irányul a megtámadott végzés ellen, amennyiben az úgy ítéli meg, hogy az Elsőfokú Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a kártérítési kereset elbírálására

24 Amint az korábban említésre került, az EK 225. cikkből, a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből és a Bíróság eljárási szabályzata 112. cikke 1. §-ának c) pontjából az következik, hogy a fellebbezésben pontosan meg kell jelölni azon ítélet vagy végzés vitatott pontjait, amelynek hatályon kívül helyezését kérik, valamint a kérelmet konkrétan alátámasztó jogi érveket.

25 A jelen ügyben, ellentétben azzal, amit a Tanács és a Spanyol Királyság állít, a fellebbezés, az arra irányuló részében, ahol az Elsőfokú Bíróság megtagadja annak kimondását, hogy hatáskörrel rendelkezik a kártérítési kereset elbírálására, nem az Elsőfokú Bíróság előtt ismertetett jogalapok és érvek megismétlésére szorítkozik, hanem megjelöli a megtámadott végzés vitatott pontjait és a kérelmet konkrétan alátámasztó jogi érveket.

26 Következésképpen a fellebbezés elfogadható, amennyiben a megtámadott végzés azon része ellen irányul, amelyben az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a kártérítési kereset elbírálására.

A fellebbezés alátámasztására felhozott egyes jogalapok elfogadhatóságáról

A felek érvei

27 Egyes jogalapok elfogadhatósága tekintetében a Tanács és a Spanyol Királyság egyebekben azt állítja, hogy mivel először a válaszban hozták fel, elfogadhatatlan a 2001/931 közös álláspont mellékletében lévő lábjegyzet két egymást követő változatának vizsgálatára alapított jogalap (e lábjegyzet *-gal jelzi azokat a kategóriákat, amelyek „csak a 4. cikk hatálya alá tartoznak"). A fellebbezők szerint e vizsgálat azt mutatja, hogy a 2003. június 27-i 2003/482/KKBP tanácsi közös állásponttal (HL L 160., 100. o.) történt módosítását megelőzően ez a lábjegyzet csak a „személyekre" – azaz a „csoportokon és szervezeteken" kívüli természetes személyekre – vonatkozott, és hogy ezen feltételek mellett 2002. október 31-én, az Elsőfokú Bíróság előtti keresete benyújtásának napján, a Gestoras Pro Amnistía nem a „csak a 4. cikk hatálya alá tartoz[ó személyek]" kategóriájába, hanem a 2001/931 közös álláspont 2. és 3. cikkében említett közösségi fellépés tárgyát képező csoportok és szervezetek kategóriájába tartozott.

28 A Tanács azt is megemlíti, hogy mivel az Elsőfokú Bíróság előtt nem hozták fel, elfogadhatatlan a fellebbezési szakban a fellebbezők által felhozott két jogalap. Az első jogalap azon alapul, hogy a szerződések jogáról szóló, 1969. május 23-i bécsi egyezmény – azonos tárgyú, egymást követő szerződések alkalmazásáról szóló – 30. cikkének, valamint az EK-Szerződés 307. cikkének megfelelően a tagállamok kötelesek teljesíteni a korábbi szerződéses kötelezettségeiket. E korábbi szerződéses

kötelezettségek biztosítják az emberi jogok és alapvető szabadságok tényleges tiszteletben tartását. A második elfogadhatatlan jogalap azon alapul, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában létezik a „kibővített hatáskör" értelmezési elv, amely alapján a Bíróság már a Szerződés szövegén túl is elismerte hatáskörét.

A Bíróság álláspontja

29 Az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 48. cikkének 2. §-a szerint az eljárás további részében semmilyen új jogalapot nem lehet felhozni, kivéve, ha az olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel.

30 Ugyanis, ha valamely félnek megengednék, hogy először a Bíróság előtt hozzon fel olyan jogalapot, amelyet az Elsőfokú Bíróságnál nem terjesztett elő, az azt jelentené, hogy az Elsőfokú Bíróság által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával fordulhatna a Bírósághoz, amelynek hatásköre a fellebbezési eljárásban korlátozott. A fellebbezési eljárás keretében a Bíróság hatásköre az első fok bírái előtt megvitatott jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik (lásd a C-136/92. P. sz., Bizottság kontra Brazzelli Lualdi és társai ügyben 1994. június 1-jén hozott ítélet [EBHT 1994., I-1981. o.] 58. és 59. pontját).

31 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a fellebbezők nem hozták fel az Elsőfokú Bíróság előtt azokat a jogalapokat, amelyek a 2001/931 közös álláspont mellékletében lévő lábjegyzet szövegének módosításán, a tagállamok korábbi szerződéses kötelezettségeinek teljesítésén és a Bíróság „kibővített hatáskörére" vonatkozó általános értelmezési elven alapul.

32 Következésképpen e jogalapok elfogadhatatlanok.

Az ügy érdeméről

A felek érvei

33 A fellebbezők azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen állapította meg a kártérítési kereset elbírálására vonatkozó hatáskörének hiányát.

34 Az Unió jogközösség, amely az EU 6. cikk (2) bekezdése értelmében biztosítja az EJEE 13. cikke szerinti hatékony jogorvoslathoz való jogot, valamint az ugyanezen egyezmény 6. cikkében előírt, bírósághoz való jogot.

35 Egyébiránt kártérítési igényjogosultságra vonatkozó nyilatkozatával a Tanács elismerte, hogy a 2001/931 közös álláspontho z mellékelt lista összeállításakori bárminemű tévedés a Tanács által elkövetett jogsértésnek minősül, és kártérítéshez való jogot keletkeztet. E nyilatkozattal a Tanács megerősítette, hogy ilyen joggal a 2001/931 közös álláspont 4. cikke szerinti személyeknek, csoportoknak és szervezeteknek – mint amilyenek a fellebbezők – is rendelkezniük kell, mégpedig ugyanolyan feltételek mellett, mint a 2580/2001 rendelethez mellékelt listán szereplő vagy az említett közös álláspont 3. cikke szerinti személyeknek, csoportoknak és szervezeteknek, amelyek az Elsőfokú Bírósághoz fordulhatnak, mivel az EK-Szerződés címén elfogadott jogi aktusok érintik őket. A fellebbezők e tekintetben az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-47/03. R. sz., Sison kontra Tanács ügyben 2003. május 15-én hozott végzésére [EBHT 2003., II-2047. o.) hivatkoznak.

36 Mivel az állítólagos kárt okozó jogi aktus a Tanács jogi aktusa, amelyet valamennyi tagállam együttesen fogadott el, egyébként sem lehet a nemzeti bíróságok előtt kártérítési keresetet indítani, minthogy annak elbírálására e bíróságok nem rendelkeznek hatáskörrel, hiszen a tagállamok felelőssége nem osztható meg.

37 Egyébiránt a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló rendőrségi és igazságügyi együttműködést előmozdító különös intézkedéseknek a 2001/931/KKBP közös álláspont 4. cikkének megfelelően történő végrehajtásáról szóló, 2002. december 19-i 2003/48/IB tanácsi határozat (HL 2003. L 16., 68. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 87. o.) (8) preambulumbekezdésében kimondja, hogy „[e] határozat tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és betartja az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében elismert elveket. E határozatban semmi sem értelmezhető úgy, mint ami megengedi a nemzeti jog által a 2001/931/KKBP közös álláspontjának mellékletében felsorolt személyek, csoportok és szervezetek számára nyújtott jogi védelem megsértését".

38 A Tanácsnak a 2003/48 határozat (8) preambulumbekezdése által megvilágított kártérítési igényjogosultságra vonatkozó nyilatkozata, valamint az EU 6. cikk (2) bekezdése együtt szilárd jogalapot képez a közösségi bíróság hatáskörének megerősítéséhez. Az Elsőfokú Bíróság tehát a megtámadott végzésben tévesen alkalmazta a jogot annak kimondásával, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a felperesek kártérítési igényeinek elbírálására.

39 A fellebbezők ezenkívül azt állítják, hogy a Tanács a terrorizmus elleni küzdelem érdekében különféle jogalapokra utalva több szöveget fogadott el, hogy a személyek, csoportok és szervezetek egyes kategóriáit megfossza a hatékony jogorvoslathoz való jogtól.

40 A Tanács azt állítja, hogy a fellebbezés nem megalapozott. Az Elsőfokú Bíróság helyesen vélte úgy, hogy az EU-Szerződés VI. címének keretében semmiféle kártérítési jogorvoslati lehetőség nem szerepel. Mivel nem az Európai Közösség keretében, hanem az Uniót szabályozó rendelkezések alapján elfogadott jogi aktusról van szó, nem lehet kártérítési keresetet indítani az EK 288. cikk alapján. Állításának alátámasztására a Tanács a 99/74. sz., Grands moulins des Antilles kontra Bizottság ügyben 1975. november 26-án hozott ítélet (EBHT 1975., 1531. o.) 17. pontjára hivatkozik.

41 A 2003/48 határozat (8) preambulumbekezdése kizárólag „a nemzeti jog által", és nem pedig a közösségi jog által nyújtott jogi védelemre vonatkozik. Sem e szöveg, sem a Tanács kártérítési igényjogosultságra vonatkozó nyilatkozata nem teszi lehetővé a közösségi bíróság számára a felperesek kártérítési keresetének elbírálását, amely kereset az EU-Szerződésben nem szerepel.

42 A Spanyol Királyság jelzi, hogy a Gestoras Pro Amnistía tevékenységeit az Audiencia Nacional de Madrid 5. sz. központi vizsgálóbírója 2001. december 19-i végzésében jogellenesnek mondta ki. J. M. Olano Olano ellen – akit a spanyol bíróságok már több alkalommal bűnösnek mondtak ki, többek között lőfegyverrel, lőszerrel vagy robbanóanyaggal való visszaélés bűntettében – nemzetközi elfogatóparancs van érvényben, amelyet ugyanez a központi vizsgálóbíró adott ki; J. M. Olano Olanót 2001. december 3-án a francia rendőrség letartóztatta, átadta a spanyol hatóságoknak, majd Madridban letartóztatásba helyezték. A 2001. október 31-én a Gestoras Pro Amnistíában betöltött tisztsége miatt letartóztatott J. Z. Zelarain Errastit a spanyol bíróságok az említett egyesület ellen indított eljárásban vonják majd felelősségre, illetve egy másik eljárásban, terroristaszervezethez való tartozása tárgyában.

43 Érdemben a Spanyol Királyság osztja a Tanács álláspontját. A fellebbezés semmilyen olyan elemet nem tartalmaz, amely megkérdőjelezhetné a megtámadott végzés jogszerűségét.

A Bíróság álláspontja

– Az EU-Szerződés VI. címe rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyására alapított jogalapról

44 Az EU 46. cikkből következően az EK-Szerződésnek és az EAK-Szerződésnek a Bíróság hatáskörére vonatkozó rendelkezéseit az EU-Szerződés VI. címének rendelkezéseire kizárólag „a[z EU] 35. cikkben meghatározott feltételek szerint" lehet alkalmazni.

45 Ez utóbbi rendelkezés előírja, hogy a Bíróság három esetben rendelkezik hatáskörrel. Az első eset: az EU 35. cikk (1) bekezdése értelmében a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a kerethatározatok és határozatok érvényességére és értelmezésére vonatkozó, valamint az EU-Szerződés VI. címe alapján létrejött egyezmények értelmezésére és az azokat végrehajtó intézkedések érvényességére és értelmezésére vonatkozó előzetes döntések meghozatalára. A második eset: a (6) bekezdés szerint a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a kerethatározatok, illetve határozatok jogszerűségének felülvizsgálatára olyan keresetek tekintetében, amelyeket valamely tagállam vagy az Európai Közösségek Bizottsága nyújt be hatáskör hiánya, lényeges eljárási szabályok megsértése, az EU-Szerződés vagy az alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés megsértése vagy hatáskörrel való visszaélés miatt. Végül a harmadik eset: a (7) bekezdés értelmében a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a tagállamok közötti, az EU 34. cikk (2) bekezdése szerint elfogadott jogi aktusok értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó minden vita eldöntésére, amennyiben az ilyen vitát a Tanács, attól számított hat hónapon belül, hogy egy tagállam a vitás kérdést a Tanács elé utalta, nem tudja rendezni.

46 Az EU 35. cikk ellenben semmilyen, a kártérítési keresetek elbírálására vonatkozó hatáskört nem ruház a Bíróságra.

47 Egyebekben az EU 41. cikk (1) bekezdésében – az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek az Európai Unióról szóló szerződés VI. címében említett területeken alkalmazandó cikkei között – nem szerepel sem az EK 288. cikk második bekezdése, amelynek értelmében a Közösség a tagállamok jogában közös általános elveknek megfelelően megtéríti az intézményei vagy alkalmazottai által feladataik teljesítése során okozott károkat, sem az EK 235. cikk, amely kimondja, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az EK 288. cikk második bekezdésében említett kártérítési vitákban (analógia útján lásd a C-160/03. sz., Spanyolország kontra Eurojust ügyben 2005. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2077. o.] 38. pontját).

48 A fentiekből következően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzésben nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy az EU-Szerződés VI. címének keretében semmilyen kártérítési kereset nem szerepel. Következésképpen a jogalapot figyelmen kívül kell hagyni.

– A hatékony jogorvoslathoz való jog figyelmen kívül hagyására alapított jogalapról

49 A fellebbezők az Elsőfokú Bíróság előtt is hivatkoztak az alapvető jogok, különösen az EU 6. cikk (2) bekezdéséből eredő hatékony jogorvoslathoz való jog tiszteletben tartására. Lényegében úgy érvelnek, hogy semmilyen lehetőségük nincs arra, hogy vitassák a Gestoras Pro Amnistíának a 2001/931 közös álláspontho mellékelt listára való felvételét, és hogy a megtámadott végzés sérti a hatékony jogorvoslathoz való jogukat.

50 Igaz, hogy az Uniót illetően a Szerződések a jogorvoslati lehetőségek olyan rendszerét hozták létre, amelyben a Bíróságnak az EU 35. cikken alapuló hatáskörei az Európai Unióról szóló szerződés VI. címe keretében szűkebbek az EK-Szerződésen alapulóknál (lásd ebben az értelemben a C-105/03. sz. Pupino-ügyben 2005. június 16-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5285. o.] 35. pontját). E hatáskörök az V. cím keretében egyébként még szűkebbek. Még ha elképzelhető is a jogorvoslati lehetőségeknek a Szerződésekkel létrehozottól eltérő rendszere – és különösen egy szerződésen kívüli felelősségi rendszer –, az EU 48. cikknek megfelelően adott esetben a tagállamok feladata a jelenleg hatályban lévő rendszer megreformálása.

51 A fellebbezők azonban nem állíthatják jogosan, hogy semmilyen jogorvoslathoz való joggal nem rendelkeznek. Az EU 6. cikkből következően az Unió a jogállamiság elvén alapul, és a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat. Következésképpen az intézmények felülvizsgálatnak vannak alávetve, hogy a jogi aktusaik megfelelnek-e a Szerződéseknek és az általános jogelveknek, akárcsak az Unió jogának végrehajtása során a tagállamok.

52 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az EU 34. cikk azt írja elő, hogy a Tanács különböző jellegű és hatályú jogi aktusokat fogadhat el. Az EU 34. cikk (2) bekezdése a) pontjának értelmében a Tanács „közös álláspontokat fogadhat el, amelyekben meghatározza, hogy az Unió hogyan viszonyul egyes kérdésekhez". A közös álláspont a jóhiszemű együttműködés elve alapján a közös álláspontnak való megfelelésre kötelezi a tagállamokat, amely elv többek között azt jelenti, hogy a tagállamok az Európai Unió jogából eredő kötelezettségeik teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket (lásd a fent hivatkozott Pupino-ügyben hozott ítélet 42. pontját). Az EU 37. cikk így azt írja elő, hogy „nemzetközi szervezetekben, illetve nemzetközi konferenciákon a részt vevő" tagállamok képviselik a közös álláspontokat. Ugyanakkor a közös álláspont nem hivatott önmagában joghatásokat kiváltani harmadik személyekkel szemben. Az EU-Szerződés VI. címével létrehozott rendszer keretében ezért csak a kerethatározatok és a határozatok képezhetik a Bíróság előtti megsemmisítés iránti kereset tárgyát. A Bíróságnak az EU 35. cikk (1) bekezdésében az előzetes döntések meghozatalára

vonatkozóan meghatározott hatásköre sem terjed ki a közös álláspontokra, hanem csak a kerethatározatok és határozatok érvényességének és értelmezésének, a VI. cím alapján létrejött egyezmények értelmezésének és az azokat végrehajtó intézkedések érvényességének és értelmezésének felülvizsgálatára korlátozódik.

53 Az EU 35. cikk (1) bekezdése szerint – mivel annak értelmében a nemzeti bíróságok csak az abban felsorolt jogi aktusokra vonatkozó kérdést terjeszthetnek előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé, közös álláspontra vonatkozót nem – ilyen, előzetes döntéshozatalra utalás tárgyát képező jogi aktus lehet a Tanács által hozott, harmadik személyekkel szembeni joghatások kiváltására irányuló valamennyi rendelkezés. Mivel a Bíróság számára az előzetes döntések meghozatalát lehetővé tévő eljárás célja az, hogy biztosítsa a Szerződés értelmezése és alkalmazása során a jog tiszteletben tartását, ellentétes lenne e céllal az EU 35. cikk (1) bekezdésének megszorító értelmezése. Az előzetes döntéshozatal végett a Bírósághoz való fordulás lehetőségének tehát a Tanács által hozott valamennyi, harmadik személyekkel szembeni joghatások kiváltására irányuló rendelkezés vonatkozásában, azok jellegétől vagy formájától függetlenül nyitva kell állnia (analógia útján lásd a 22/70. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben [ún. „AETR"-ügy] 1971. március 31-én hozott ítélet [EBHT 1971., 263. o.] 38–42. pontját és a C-57/95. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1997. március 20-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-1627. o.] 7. és azt követő pontjait).

54 Következésképpen az olyan közös álláspontnak, amely tartalmánál fogva meghaladja az EU-Szerződésben az ilyen jellegű jogi aktusoknak szánt hatályt, a Bíróság felülvizsgálata alá kell tartoznia. Ezért az olyan jogvitát elbíráló nemzeti bíróság, amely járulékosan felveti az EU 34. cikk alapján elfogadott valamely közös álláspont érvényességének vagy értelmezésének kérdését – mint a jelen esetben a 2001/931 közös álláspont egy része, de legalábbis annak 4. cikke, valamint a melléklete –, és amely bíróságnak komoly kétségei vannak azon kérdést illetően, hogy e közös álláspont valójában nem harmadik személyekkel szembeni joghatások kiváltására irányul-e, az EU 35. cikk szerinti feltételek esetén előzetes döntéshozatalt kérhet a Bíróságtól. Így adott esetben a Bíróság feladata annak megállapítása, hogy a közös álláspont harmadik személyekkel szembeni joghatások kiváltására irányul, és a Bíróságnak kell e közös álláspont valós minőségét helyreállítani, valamint előzetesen döntést hozni.

55 A Bíróság hatáskörrel rendelkezik emellett az ilyen jogi aktusok jogszerűségének felülvizsgálatára, olyan keresetek tekintetében, amelyeket valamely tagállam vagy a Bizottság nyújt be az EU 35. cikk (6) bekezdésében előírt feltételek esetén.

56 Végezetül emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamoknak és különösen bíróságaiknak oly módon kell értelmezniük és alkalmazniuk a keresetindításra vonatkozó belső eljárási szabályaikat, amely a természetes és jogi személyek számára lehetővé teszi az Európai Unió valamely jogi aktusának kidolgozása vagy velük szembeni alkalmazása során hozott bármely határozat vagy egyéb nemzeti intézkedés jogszerűségének bíróság előtti vitatását, valamint az adott esetben elszenvedett kár megtérítésének kérelmezését.

57 A fentiek alapján nem megalapozott a fellebbezők azon állítása, miszerint a hatékony jogorvoslat követelményével ellentétben a vitatott közös álláspontt szemben nincs jogorvoslati lehetőségük, és a megtámadott végzés sérti az ilyen jogorvoslathoz való jogukat. Következésképpen a jogalapot figyelmen kívül kell hagyni.

– A Tanács által a 2001. december 18-i 15453/01 határozatában tett nyilatkozat figyelmen kívül hagyására alapított jogalapról

58 A felperesek az Elsőfokú Bíróság előtt hivatkoztak a Tanács által a 2001. december 18-i 15453/01 határozatában tett nyilatkozatra, amelynek értelmében „[a] Tanács a terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló közös álláspont 1. cikkének (6) bekezdésére és a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló rendelet 2. cikkének (3) bekezdésére tekintettel emlékeztet arra, hogy az említett személyeket, csoportokat vagy szervezeteket érintő bárminemű tévedés alapot szolgáltat a károsult kártérítési igényjogosultságának bíróság előtti érvényesítéséhez".

59 A felperesek szerint e nyilatkozatot a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló rendőrségi és igazságügyi együttműködést előmozdító különös intézkedések végrehajtásáról szóló, 2002. december 19-i 2003/48/IB tanácsi határozat (8) preambulumbekezdésének fényében kellene értelmezni, amely szerint „[e] határozat tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és betartja az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében elismert elveket. E határozatban semmi sem értelmezhető úgy, mint ami megengedi a nemzeti jog által a 2001/931/KKBP közös álláspontjának mellékletében felsorolt személyek, csoportok és szervezetek számára nyújtott jogi védelem megsértését".

60 Ugyanakkor a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következően az ilyen jellegű nyilatkozat nem elegendő az alkalmazandó szövegekben nem szereplő jogorvoslati lehetőségek létrehozásához, ezért nem bírhat jogi relevanciával, továbbá nem alkalmazható az EU-Szerződésből eredő jog értelmezése során, amikor – úgy, mint a jelen esetben – a nyilatkozat tartalma nem kerül kifejezésre a kérdéses rendelkezés szövegében (ebben az értelemben lásd a C-292/89. sz. Antonissen-ügyben 1991. február 26-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-745. o.] 18. pontját, a C-329/95. sz., VAG Sverige ügyben 1997. május 29-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-2675. o.] 23. pontját és a C-49/02. sz., Heidelberger Bauchemie ügyben 2004. június 24-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-6129. o.] 17. pontját).

61 Következésképpen az Elsőfokú Bíróság téves jogalkalmazástól mentesen állapította meg a megtámadott végzésben, hogy a Tanács által a 2001. december 18-i 15453/01 határozatában tett nyilatkozat nem elegendő ahhoz, hogy a Bíróságot a kártérítési kereseteknek az EU-Szerződés VI. címe keretében való elbírálására vonatkozó hatáskörrel ruházza fel.

62 A fentiek összességéből következően az Elsőfokú Bíróság végzésében nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor hatáskörének nyilvánvaló hiányát állapította meg a Gestoras Pro Amnistíának a 2002/340 és a 2002/462 közös állásponttal naprakésszé tett 2001/931 közös álláspontho z mellékelt listára való felvétele következtében a felperesek oldalán esetlegesen bekövetkezett károk megtérítésére irányuló kártérítési kereset elbírálására.

63 Mivel egyetlen jogalap sem volt megalapozott, a fellebbezést el kell utasítani.

A költségekről

64 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a szerint, amely e szabályzat 118. cikkének megfelelően alkalmazandó a fellebbezési eljárásra, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A fellebbezőket, mivel pervesztesek lettek, a Tanács kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

65 Az eljárási szabályzat 69. cikke 4. §-ának első bekezdése szerint, amely e szabályzat 118. cikkének megfelelően alkalmazandó a fellebbezési eljárásra, az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket. E rendelkezésnek megfelelően ezért úgy kell határozni, hogy a Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) A fellebbezést elutasítja.

2) A Gestoras Pro Amnistíát, J. M. Olano Olanót és J. Z. Zelarain Errastit kötelezi a költségek viselésére.

3) A Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.

Aláírások